

Innspill til budsjettføring i Stortingets familie- og kulturkomité

Forum for utvikling og miljø (ForUM), et nettverk av 60 norske sivilsamfunnsorganisasjoner, takker for muligheten til å delta på statsbudsjettføring. Vi vil i vårt skriftlige innspill fokusere overordna på kapittel 868 om Forbrukertilsynet.

Bevilgninger til Forbrukertilsynet

Det er bra at budsjettproposisjonen slår fast at Forbrukertilsynet har etablert en ny seksjon med ansvar for tilsynet av Åpenhetsloven. Regjeringen skriver selv i proposisjonen at det er nærliggende å tro at antallet klager vil øke når loven etter hvert blir mer kjent. Regjeringens forslag til Statsbudsjett for 2022 gir Forbrukertilsynet en moderat økning på 6,45 millioner. Prisøkningen tatt i betraktning utgjør det en svært beskjeden økning. Det er også uklart om regjeringen med dette styrker Forbrukertilsynets mulighet til å drive tilsyn og veiledning, ettersom det ikke framkommer tydelig hvilken andel av tildelingen som tilfaller lovarbeidet. ForUM håper både Forbrukertilsynet og andre aktører settes i stand til å bidra til en effektiv implementering av loven. **Vårt primære innspill er derfor at komiteen må styrke Forbrukertilsynet med ytterligere 14 millioner kroner, og at disse pengene øremerkes arbeidet med å følge opp og føre tilsyn med Åpenhetsloven.**

Vi registrerer også at budsjettet slår fast at Forbrukertilsynet har mottatt få klager foreløpig. Vår opplevelse er likevel at det har tatt lang tid å få klager behandlet, noe som kan tolkes som en understreking av behovet for å styrke Forbrukertilsynets arbeid med Åpenhetsloven i årene som kommer.

I behandlingen av lovvedtaket stemte det daværende Stortingets flertall for at loven skal evalueres etter en gitt tidsperiode, og at det da vil være naturlig å vurdere en utvidelse av loven til å omfatte alle selskaper uavhengig av størrelse, og å inkludere miljødimensjonen og plikt til å opplyse om produksjonssted i lovtteksten. ForUM mener at en slik evaluering bør starte i 2024. Da har loven virket noen år, man har to runder med rapporteringer om aktsomhetsvurderinger og EUs aktsomhetsdirektiv ferdigstilles antakeligvis. Vi mener evalueringen bør baseres på en bred prosess der man setter ned et utvalg med mandat til også å foreslå revidering av loven, etter modell av etikkinformasjonsutvalget. **Dette vil kreve ekstra ressurser og komiteen bør derfor tilføre og øremerke 5 millioner til å gjennomføre en evaluering av loven i 2024.**

Utnyttelse av eksisterende kunnskap og kompetanse

Sivilsamfunnet sitter på kunnskap og kompetanse om aktsomhetsvurderinger bygget opp over flere år. Det gjelder også selskapenes oppfølging av det aktsomhetsvurderingene avdekker og hvordan gjenoppretting kan sikres. Aktører som bl.a. Raftostiftelsen, Framtiden i våre hender og Amnesty sitter på kompetanse som vil være avgjørende for å få en effektiv implementering av loven. ForUM mener det må øremerkes midler til dette formålet i dette og kommende statsbudsjetter.

OECDs kontaktpunkt, som statlig ekspertorgan, har allerede i dag en utstrakt veiledningsfunksjon i å fremme OECDs retningslinjer overfor næringslivet gjennom veiledning og kurs. Kontaktpunktet håndterer også dialog og mekling knyttet til klagesaker og bidrar dermed til selskapers etterlevelse av retningslinjene i enkeltsaker. Det er grunn til å tro at antallet klagesaker vil øke i og med ikrafttredelsen av åpenhetsloven. Spørsmål og behov for veiledning knyttet til EUs taksonomi (som blant annet bygger på OECDs retningslinjer) og Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon forventes også i høy grad å falle på Kontaktpunktets bord. Komiteen bør utrede en pott øremerket OECDs kontaktpunkt som gjenspeiler OECDs økte innsats som følge av innføringen av åpenhetsloven og andre reguleringer.

Loven må evalueres

I behandlingen av lovvedtaket stemte det daværende Stortingets flertall for at loven skal evalueres etter en gitt tidsperiode, og at det da vil være naturlig å vurdere en utvidelse av loven til å omfatte alle selskaper uavhengig av størrelse, og å inkludere miljødimensjonen og plikt til å opplyse om produksjonssted i lovtteksten. ForUM mener at Stortinget bør etterspørre at departementet setter et konkret tidspunkt for når denne evalueringen skal gjennomføres.

ForUM ber derfor om at komiteen:

- Ber regjeringen om å styrke kapittel 868 Forbrukertilsynet med 14 millioner, og at man i merknad ber departementet tydeliggjøre at 20 millioner øremerkes til Forbrukertilsynet for å følge opp Åpenhetsloven.
- I merknad ber departementet synliggjøre for Stortinget hvordan Forbrukertilsynet skal tilføres den nødvendige kompetansen for å til enhver tid kunne ivareta sin påtenkte rolle som tilsyns-, rådgivnings- og håndhevings organ
- Tilfører en tilleggssum til kapittel 868 post Forbrukertilsynet som øremerkes sivilsamfunnsaktørens arbeid med å spre informasjon og kunnskap om gode praksiser for gjennomføring og vurdering av aktsomhetsvurderinger og gjenoppretting
- Ber departementet utrede en pott øremerket OECDs kontaktpunkt som gjenspeiler kontaktpunktets økte innsats som følge av innføringen av åpenhetsloven
- I merknad ber departementet gjennomføre en evaluering av loven, og at denne må skje innen to år etter at loven trådte i kraft